

VK-regeringens udgiftsloft kræver reformer og sanktionsmekanisme over for kommunerne

VK-regeringen har sat et loft for, hvor meget den offentlige sektor må fylde af samfundsøkonomien. Loftet udgør 26,5 pct. af BNP. Såfremt regeringen ikke får øget beskæftigelsen med 60.000 personer, skal der korrigeres i udgiftsrammerne. Det nye loft indebærer også, at der frem til 2015 ikke kan praktiseres en realvækst i det offentlige forbrug på niveau med Fogh-årene 2002-2007 (1,5 pct. årligt). I fald væksten fortsætter på dette niveau, vil den offentlige sektors andel af økonomien stige til 27,4 pct. af BNP. Dette er 1,1 pct. af BNP (19 mia.kr.) mere end 2015-planens målsætning og det højeste niveau siden 1983. Det svarer til, at kommuneskatten skal øges med ca. 2 pct.point. Dermed kræver udgiftsloftet reelt, at der indføres en sanktionsmekanisme over for kommunerne.

I den 2015-fremskrivning, som Anders Fogh Rasmussen fremlagde i 2007, er der lagt op til, at den offentlige sektor i 2015 skal fylde mere af samfundsøkonomien end i 2007. Det offentlige forbrugs andel af BNP skal løftes fra 25,6 til 26,3 pct. af BNP¹. Det skyldes en relativ lav forventet realvækst i BNP på 1,3 pct. i gennemsnit frem til 2015 samt en realvækst i det offentlige forbrug, der ligger højere end i Nyrup-regeringens 2010-plan.

VK-regeringen lægger i 2008 op til, at væksten i den offentlige sektor skal udgøre 1,5 pct.² Det er 3 gange så meget som den vækst, Nyrup budgetterede med for 2008 i sin 2010-plan. I 2009-2012 skal det offentlige forbrug vokse med 1 pct. årligt. Det er dobbelt så meget som Nyrup budgetterede med for årene 2006-2010. I perioden 2013-2015 skal det offentlige forbrug vokse med $\frac{3}{4}$ pct. årligt.

I forhold til ressourcetilførslen til den offentlige sektor i 2015-planen bemærkes det, at der i perioden 2008-2015 er et demografisk træk (der kommer flere ældre) på det offentlige forbrug svarende til $\frac{1}{4}$ pct. om året.³ Dette demografiske træk reducerer alt andet lige servicestandarden pr. bruger. Omvendt vil regeringen i 2008 fremlægge en strategi for rationalisering med henblik på at frigøre ressourcer til den borgernære service. Specifikt nævnes nedbringelse af sygefravær, bedre indkøb og overførsel af ressourcer fra administrative til borgernære opgaver. Der sigtes mod at frigøre ressourcer på 1 mia.kr. i 2009 voksende til 5 mia.kr. i 2013. Denne øvelse bidrager til at øge servicestandarden pr. bruger⁴.

Loft på 26,5 pct. af BNP

Det anføres i 2015-fremskrivningen, at 26,5 pct. af BNP (konjunkturrenset) udgør et loft (0,2 pct. af BNP højere end skønnet for 2015) for, hvor meget den offentlige sektor kan fylde under VK-regeringen. Det anføres, at hvis loftet brydes, er der "en forpligtelse til at overveje de finanspolitiske prioriteringer med sigte på at få udgifterne på niveau med det forudsatte ved planlægningshorisontens udløb i 2015"⁵.

¹ Tages der udgangspunkt i et konjunkturrenset forløb er løftet i det offentlige forbrugs andel af BNP på 0,4 pct. af BNP fra 2007 til 2015. Her korrigeres der for, at BNP i 2007 er ekstraordinært højt på grund af konjunkturerne. Se "Mod nye mål - Danmark 2015, Teknisk baggrundsrapport, december 2007, Finansministeriet"

² I 2015-planen budgetteres med en vækst på 1,7 pct. Denne vækst er nedjusteret til 1,5 pct. i FFL08 fra februar 2008, herunder som følge af den obligatoriske opsparing i staten. Det forudsættes i dette notat, at der kompenseres for nedjusteringen ved højere vækst i efterfølgende år.

³ "Mod nye mål - Danmark 2015, Teknisk baggrundsrapport, december 2007, Finansministeriet"

⁴ "Mod nye mål - Danmark 2015, Teknisk baggrundsrapport, december 2007, Finansministeriet"

⁵ Mod nye mål - 2015, Finansministeriet

Loft brydes i fravær af reformer der øger beskæftigelsen svarende til 60.000 personer

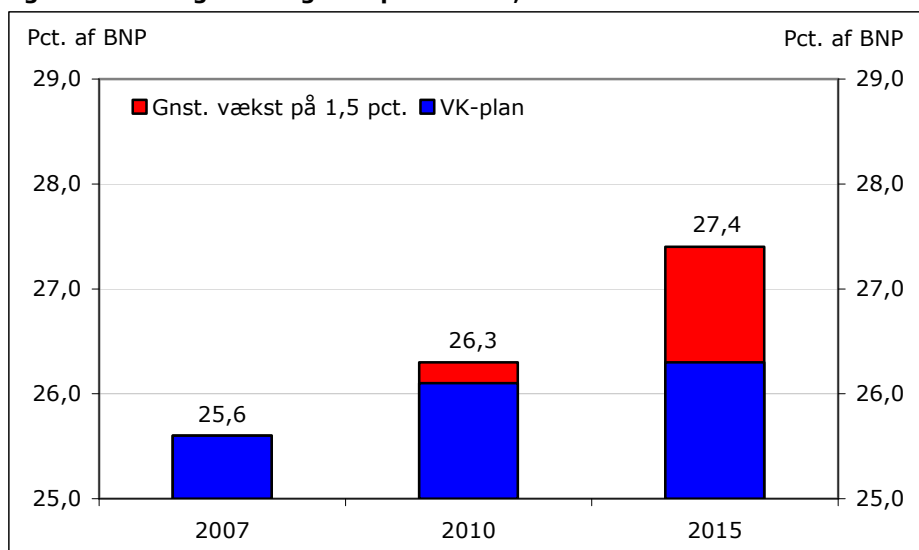
Et brud på loftet kan fx ske, hvis regeringen ikke får gennemført strukturreformer, der øger beskæftigelsen med ca. 60.000 personer⁶. I så fald reduceres BNP i forhold til det budgetterede. Dermed vil den offentlige sektor udgøre 26,7 pct. af BNP i 2013 og 26,9 pct. af BNP i 2015⁷, såfremt væksten i det offentlige forbrug skal følge 2015-målene.

Vækst i offentligt forbrug på 2002-2007 niveau medfører løft i andel på 1 pct. af BNP

Det skal bemærkes, at ovenstående bygger på 2015-planens *budgetterede* vækst i det offentlige forbrug på gennemsnitligt 1 pct. frem til 2015. Det er en ganske optimistisk antagelse, når det erindres, at det offentlige forbrug under VK-regeringen i perioden 2002-2007 er vokset med 1½ pct. årligt. Dermed er det offentlige forbrug vokset dobbelt så meget som budgetteret i perioden 2002-07.

Antages det, at regeringen i perioden 2008-2015 realiserer en vækst i det offentlige forbrug på niveau med væksten i perioden 2002-2007 (dvs. 1½ pct. årligt), vil den offentlige sektors andel af økonomien stige til 27,4 pct. af BNP. Dette er 1,1 pct. af BNP (19 mia.kr.) mere end 2015-planens målsætning (26,3 pct. af BNP) og det højeste niveau siden 1983.

Figur 1. Offentligt forbrug som pct. af BNP, vækst som i 2002-2007

Kilde: Økonomisk redegørelse, aug. 2007, Mod nye mål - Danmark 2015 samt DREAM

Overholdelse af aftaler om kommunernes økonomi

I lyset af det betydelige skred i det offentlige forbrug siden 2001, bliver det en stor udfordring at overholde budgetmålsætningen frem mod 2015 og dermed holde sig under loftet på 26,5 pct. af BNP. Regeringen anfører i sit regeringsgrundlag, at den vil fremlægge konkrete forslag til et nyt budgetsamarbejde, der sikrer, at de kommunale budgetter under ét ligger inden for skattestoppets rammer og de indgåede aftaler med regeringen.

⁶ I 2015-planen forudsættes det, at der gennemføres reformer, der øger beskæftigelsen med 20.000 personer. Herudover antages et kravforløb med uændret arbejdstid selvom bl.a. flere ældre blandt de beskæftigede vil trække arbejdstiden ned. Kravforløbet kan indfries, såfremt beskæftigelsen øges med ca. 40.000 personer gennem reformer. Dermed kan det samlede reformkrav opgøres til ca. 60.000 personer.

⁷ "Mod nye mål - Danmark 2015, Teknisk baggrundsrapport, december 2007, Finansministeriet"

Et bud på en sanktionsmekanisme

En sådan mekanisme kan tage udgangspunkt i den årlige aftale med KL om den samlede budgetramme, der udmøntes i specifikke rammer og aftaler for hver enkelt kommune. Såfremt den enkelte kommune præsterer et budgetskred i et år sker der automatisk rammereduktion i de følgende år. Eventuelt kan rammereduktion indeholde et strafelement, så nedskrivningen ligger ud over budgetskredet.